

AFIDORODNY WIRUS ŻÓŁTACZKI DYNIOWATYCH (*CUCURBIT APHID- BORNE MOSAIC VIRUS*) ZAGROŻENIE DLA UPRAW ROŚLIN DYNIOWATYCH W EUROPIE

Objawy występowania *Cucurbit aphid-borne yellows virus* na ogórku (po lewej) oraz na cukinii (liść wykazujący objawy porażenia po lewej stronie fotografii w porównaniu z liściem zdrowym) (po prawej), dzięki uprzejmości Herve Lecoq, <https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompendium.110067>.

Objawy występowania *Cucurbit aphid-borne yellows virus* na melonie, dzięki uprzejmości Herve Lecoq, <https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompendium.110067>.

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania

Afidorodny wirus żółtaczkowy dyniowatych (*Cucurbit aphid-borne yellows virus*) występuje w Azji (Arabia Saudyjska, Chiny, Indie, Iran, Korea Południowa, Liban, Sri Lanka, Tajlandia), Afryce (Algieria, Egipt, Libia, Maroko, Sudan, Tunezja), Ameryce Północnej (USA), Ameryce Południowej (Brazylia) i kilku krajach europejskich (Francja, Grecja, Hiszpania, Polska, Serbia, Słowacja, Turcja i Włochy). W Polsce wirus był notowany w niewielkim nasileniu w latach 2018-2019 w uprawach gruntowych cukinii (*Cucurbita pepo* convar. *giromontiina*), na terenie województwa wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego. W przeważającej liczbie prób występował on w postaci infekcji mieszanych z innymi wirusami (*Cucumber mosaic virus*, *Watermelon mosaic virus* i *Zucchini yellow mosaic virus*). W kolejnych latach nie odnotowano dalszych wykryć wirusa.

Rośliny żywicielskie

Wirus ten poraża przede wszystkim rośliny z rodziny dyniowatych (*Cucurbitaceae*). Poza cukinią, na której został on stwierdzony w Polsce, do żywicieli zalicza się ogórek siewny (*Cucumis sativus*), melon (*Cucumis melo*), arbuz zwyczajny (*Citrullus lanatus*), dynię zwyczajną (*Cucurbita pepo*), dynię piżmową (*Cucurbita moschata*), tykwę pospolitą (*Lagenaria siceraria*), trukwę egipską (*Luffa aegyptiaca*), trukwę (*Luffa cylindrica*), *Coccinia grandis*, beninkazę szorstką (*Benincasa hispida*) oraz przepęklę ogórkową (*Momordica charantia*). Ponadto, poraża również rośliny uprawne, ozdobne, zielne i chwasty z innych rodzin, takie jak: burak zwyczajny (*Beta vulgaris*), sałata siewna (*Lactuca sativa*), bób (*Vicia faba*), ciecierzycę pospolitą (*Cicer arietinum*), modrak abisyński (*Crambe abyssinica*), szarłat (*Amaranthus spinosus*), mak polny (*Papaver rhoeas*), męczennica jadalna (*Passiflora* spp.), tryskawiec sprężysty (*Echium elaterium*), uczepek owłosiony (*Bidens pilosa*), klajtonia przesyta (*Montia perfoliata*), starzec

zwyczajny (*Senecio vulgaris*), tasznik pospolity (*Capsella bursa-pastoris*).

Objawy występowania i szkodliwość

Charakterystycznym objawem wywołanym przez wirusa jest żółknięcie liści, które w zależności od gatunku i odmiany rośliny występuje w różnym nasileniu. Objawy obserwuje się przede wszystkim na starszych liściach, które dodatkowo są zgrubiałe i łamliwe. Patogen bardzo często występuje w infekcji mieszanej z innymi wirusami porażającymi rośliny dyniowate, co powoduje zwiększenie intensywności objawów np. silne chlorozy i nekrozy oraz zniekształcenie liści. Ponadto w przypadku infekcji mieszanych z innymi wirusami owoce są przebarwione i skąłowacięte, a tym samym pozbawione wartości handlowej. Na rosnących w kraju roślinach cukinii, gdzie wykryto wirusa w infekcjach obserwowano objawy w postaci zniekształconych liści z silnymi chlorozami i nekrozami, zaś owoce były skąłowacięte oraz przebarwione.

Odnotowano wywoływanie przez wirusa strat w produkcji warzyw dyniowatych na poziomie 10-50%. Deformacja owoców przyczynia się do utraty przez nie wartości handlowej.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Wirus przenoszony jest przez mszyce, a mianowicie mszycę ogórkową (*Aphis gossypii*), mszycę brzoskwiowo-ziemniaczaną (*Myzus persicae*) i *Macrosiphum euphorbiae*. Ponadto może być on przenoszony na roślinach do sadzenia i częściach roślin gatunków żywicielskich.

Wymagania fitosanitarne

W Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce *Cucurbit aphid-borne yellows virus* nie podlega obowiązkowi zwalczania (nie jest to agrofag kwarantanny w Unii).